

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
23 august st. v.
4 septembrie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 34.

ANUL XXVIII.
1892.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Femeia numai după urs nu se duce.

(Poveste.)

Așa eră vorba din bătrâni — din bătrâni din ómeni buni, — că femeia se ducea după ori cine, numai să se mărite și să nu impletască la coșițe albe, — afară că după urs nu se ducea că se temea să n'o mânânce. Da acú s'a schimbat și vorba asta, c'am să ve spun o istorie, care-i chiar adevărată, — c'o femeie și c'un urs.

Ci-că eră odată un vătăjel într'un sat, nu departe de-o pădure. Și eră omu dracului, — reu, bețiv, mueratic, cheltuitor, harțagaș și bătaus... de tóte podóbele cele bune le avea și nici una nu-i lipsiá. Vai de capul bieteii femeii lui — că nu inghițe bucățele căți gârbaci în spinare, că n'avea pe dânsa strae câte vênâtae și nimica-nimicuța nu se mai alegea de gospodăria ei, că bețivul naibeii tot îi luá din casă și-i da la crîșmă pe bulércă.

Amărită, plânsă și usturată eră biéta femeie, de nu-ș mai șcie unde îi capul, și intru una tot oftá și dice așa:

— Dómne, Dómnel! dá peste mine vr'o bólă să me ucidă, vr'un trăsnet să me trăsnească, ori vr'o fiară sêlbatică să me sfășie și să me mânânce, — că tare m'am mai săturat de atâta viétă

Și iată, cum se întâmplă odată că se duce femeia înspre sérá să culegă în pólă niște fragi din cósta pădurei.

Ș-așá tot culegând, intrá tot mai în pădure, că pe-acolo erau fragi și mai mulți decât pe la lumină.

Mai culegea, mai gustá din fragi — apoi mai sta pe iérbă de se odihniá. Și cum sta ea așa, obosită și amărită, îi veni un somn greu și se întinse cătu-i de lungă și adormi de-a biuelea.

Cum dormiá ea, cu fața în sus, cu brațele góle, cu cămașa desfăcută la sîn, iaca că trece pe acolo un coșcogemite urs, cătu-ți-i mamila de mare!

Cum ajunge ursu la femeie se oprește, o mirósă, stă de se uitá țintă la fața ei, apoi la sînu ei, — și cei vine ursului în gând, că cuprinde pe femeie cu labele dinainte în brațe, se ridicá în doue picioare, și tiva bâte cu dânsa în fundul pădurei.

*

Când s'a trezit femeia și s'a desmeticit mai bine, se vede în vizunia ursului... Erá într'o peșteră mare

și curată și luminósă, și de giur impregiur erau șciubele cu miere, și srengi cu cireșe și cu vișini și epuri vênâți prospét de urs și alte multe lucruri bune de mâncare. Ursu se mai dusesse prin pădure, — iar femeia de-odată nu mai șciea ce să facă... Să fugă, s'aintélni cu ursu, or s'a rătăci prin pădure, s'or da și alte fiare sêlbatece peste dânsa, mai ales că și începea a inoptá bine; — să stee, a veni iar ursu și Dómne fereșc ce i s'a mai întâmplá.

Iaca că peste puțină vreme vine inapoi și ursu cu un miel în gură, care beháe încă că îl ținea numai cu dinții de spinare; și cum ajunge în vizunie îl lasă pe mieluț dinaintea femeii, și el se lasă incet lá pământ și începe a șe gudurá și a se fasolí pe lângă biéta nevéstă, de-i veniá ei și a murí și a ríde de hazu ursului.

Cum s'o făcut, cum s'o nimerit că femeia a ramas în vizunia ursului, — și chiar când ar fi putut să scape și să fugă acasă la dânsa, ea habar n'avea de una ca asta că s'a deprins a trăi în pădure mai de cum trăiá acasă la dânsa, și-și făcuse vizunia mai frumoșă decât îi eră odaia ei din sat, și mai tóte uneltele ei de gospodărie și le adunase, și tóte avea pe jos și de mâncare avea deajuns și de remas și cojócele de miei, de oi, de vulpi, de epuri de câte nici nu gândiá de tóte avea — și bucurósă în sufletul ei totdeuna erá.

*

Iacă că se face într'o di vênátóre mare în pădurea ceea și încep din tóte părțile pocnete și suerături și chiuituri de clocotea pădurea nu alta... Și iaca și ursul femeii că vine în góna mare sângerat la cap și la spinare, se virá în vizunie, și gemând caută să se ascundá între pae și între blâni ca cum ar vré să se indosescă de ochii dușmanilor. Femeia pricepe lucrul, și-l invêșce bine, și-l ascunde așa că n'ar mai fi cređut nimene că-i ursu în vizunie, — că și el se făcuse lipcă pe pământ într'un colțonas. Femeia ese și se pune în ușa vizuniei. Și nu trece mult și iaca un vênátor cu pușca întinsă inaintá furiș printre copaci. Dar de-odată se oprește în fața femeii care remâne incremenită. Erá tocmai bărbatu femeii care trăiá acú cu ursu.

Când o vede bărbatu-se nu șcie de să credá ochilor ori ba.

— Ce, tu ești nevéstă?!

— Da eu-s.

— Dar cum tu, c'am auđit din ómeni că te-a prins un urs în pădurea asta și te-a mânecat!

— Ba nu m'a mâncat, că me vești că trăesc — și încă mai bine decât cu tine.

— Da cum trăești? unde trăești?

— Iaca 'n vizunia asta trăesc și eu și mi-i bine.

— Cel într'o vizunie de urs, și ții-i bine?!

— Păi se 'nțelege că mi-i bine! Trăesc cu ursu în vizunie, dar el, săracu, nu vine nici odată bêt dela crîsmă, nu me bate și nu me probezește pentru nimica-totă, nu me zulipsește, nu me sudue, nu-mi rupe hăinițele de pe mine pe care eu le făceam cu sudore și oftare, nu-mi face trupu numai vênătae cum mi-l făceai tu. El nu cheltuește în tîrg cu muierile și vagabonții tot ce-o muncit și ce-o câștigat; el nu-și face rîs de casă și de vitele lui — cum îți făceai tu; nu-i hursuz macar că-i urs! Nôptea dórme acasă, da nu prin sat; eu am de mîncare tot felul de bunătăți, aduse de-a gata la picioare de-mi rămâne să arunc și afară, iar nu ca la tine să me indop numai cu mămăligă cu cir și cu borș de urzici. El nu me trimite să aduc lemne din pădure cum me trimiteai tu, nici să duc boii la adăpat, nimica tóte aceste... eu aceea fac, și când nu vreu să fac, iaca șed, și nimene nu-mi dîce cîrc nici nu me stîlcește cum me stîlciai tu...

— Vra să dîcă ți-i mai bine la urs decât la mine?

— Mai bine, de-o sută de ori mai binel și să-mi dai marea cu sarea că nu nu me mai întorc la casa ta, și chiar cară-te mai degrabă de pe locurile iaste că chem pe bărbatu-meu ursu și te face fărîmi-fărîmi!

— Omul oftă și-și luă calea 'ntórsă, și dîse 'n sufletul lui așa:

— Ce-i muere tot muere! dîce lumea că femeea numai după urs nu se duce — da muerea mea s'a fi dus și după o patae de lupi decă i-ar fi eșit înainte când îi veniá hachițele ei de dus.

N. A. BOGDAN.

Copiii.

Am trei copii. Sperața mi-am pus-o în ei tótă,
Și când se năpustește-a cugetelor glótă,
Bătînd din aripi negre, precum peste cîmpii
Alérgă corbi de iernă prin vifore și slótă
Îmi dîc: Am trei copii!

Am trei copii, trei ângeri, — și órba nedreptate
Din nou când me apésă sub vechia reutate
Și voi să intru 'n luptă cu clasici miopii,
Inving ale mîniei simțiri întăritate
Și-mi dîc: Am trei copii.

Cuprinde-me restriste în umbra ta fatală...
Mi-a fost intréga vicță injurie mortală...
Sdrobiți-me puternici neghiobi de satrapii,
Mi-i mîna desarmată... Dați ultima năvală,
Sînt laș: Am trei copii!

AL. MACEDONSKI.

Una din marile piedici la fericire este că, noi facem ca ea să depîndă de alții. Ne sbuciumăm mai puțin pentru a fi fericiți decât pentru a păre fericiți.

*

Numai pasiuni ardétóre séu un geniu pot da nașcere unor idei mari.

Când nu e de lucru.

De Emile Zola.

I.

Priminéța, când sosesc lucrătorii la fabrică, atelierul este rece, întunecos și trist, ca o ruină. În sala cea mare, colo îndêrêt, mașina e mută, brațele ei subțiri și rótele-i stau nemișcate. De altă dată sufletul și inima ce bătea aici, ađi măresce numai intristarea.

Stăpânul se cobórá din mica-i odaie și spune trist lucrătorilor:

— Copii mei, ađi nu e de lucru... N'au mai sosit comande, ba din tóte părțile se revócă și ce s'a comandat. Rămîne totul pe capul meu. Am așteptat mult dela decembre, căci decembre erá de altă dată luna cea mai bună. Iar acum amenință cu ruină chiar și casele cele mai mari... Totul trebuie să intrerupem.

Și când vede, că lucrătorii privesc unii la alții, teméndu-se de întórcerea acasă, de fómee de mîne, dîce mai încet:

— Ve jur, că nu sînt egoist. Situațiunea mea de asemenea e grozavă, póte mai teribilă decă a dvóstre. Într'o sêptemăná am perdut cincideci de mii de franci. Ađi trebuie să încetez lucrul, ca prăpastia să nu se mărescă; iar pe termenul dela cincispredece nu mai am nici un ban. Vedeți că vorbesc ca un bun prieten, nu ascund nimic. Mîne póte să me pomenesc cu esecutorii la ușe. Dar acésta, nu-i așa, nu este vina nóstră? Noi am luptat până la estrem. Am voit să ve ajut, dar n'am putut, am ajuns ênsumi la ruină; nu am mai mult pîne de împărțit.

Le întinde apoi mîna. Lucrătorii i-o strîng în tăcere. Se uită câteva minute nemișcați, cu pumnii strînși la instrumentele lor ce acum nu-i mai ajutá la nimic. De alta dată pilele făceau sgomot, pe covală jucá ciocanul. Acum par că totul dóme în pulberea nimicniciei.

În sêptemăna viitoare nu o să aibă ce mîncă doue-deci, treideci de familii. Ochii femeilor ce lucréză în fabrică se umplu de lacrimi. Bărbații se silesc a se ține mai tari. Se pórtă curagioși, dar nimeni nu póte să móră de fóme în Paris.

Când stăpânul se depártézá, se uită în urma lui. Omul acesta s'a gârbovit într'o sêptemăná, nenorocirea lui este póte mai mare decă spune. Lucrătorii se duc unul câte unul; îi strînge par că ceva de gât inima le e înghețată, ca și când ar eși din grópă. Mórtă este munca, mașina mare mută, ale cărei conturi apar atît de triste în întunec.

II.

Uvrieturul a ajuns muritor de fóme. A umblat o sêptemăná intrégă și nicăiri n'a găsit de lucru. A bătut la tóte ușile, și-a oferit brațele, mînilé, ființa intrégă și pentru ori ce lucru, pentru cel mai scárbos, cel mai greu cel mai omorîtor. Nu l'au primit nicăiri.

S'a oferit atunci, că va lucrá pentru jumétate simbrie. Nu l'au ascultat nici atunci. Nu póte să-l priméscă a lucrá aprópe pe nimica. Nu-i de lucru! Cuvintele acestea rêsună ca glasul de clopot, când trage a mórté.

Frica a cuprins totul și capitalul, fricosul capital s'a ascuns.

La sfêrșitul sêptemăniei lucrătorul se întórcé acasă încet, cu mînilé góle, sdrobit de miserie, a mai făcut o

ultimă încercare. Plouă. Parisul noroios este atât de trist séra. Uvrietur umbilă, merge prin tempești; nu simte că e ud până la piele. Numai fômea îl supără. Din când în când se oprește, ca să ajungă mai târziu acasă. Pe podul Senei se întinde peste razimătore. Apa umflată se prăvale înainte cu sgomot. Valurile albe se sparg de un stêlp al podului. Uvrietur se întinde tot mai în spre apă, care curge sub densus și îl cheamă sêlbatec. Dar omul se gândește, că ar fi o lașitate și merge mai departe.

Plôia a stat. Becurile de gaz lucesc în vitrinele giuvaergilor. Dacă uvrietur ar sparge un geam, ar pute de-odată să-și umple pumnul ca să trăească ani de zile. În dosul perdelelor albe cu dantele ale restaurantelor vede ômenii, cari mănâncă. Se duce mai departe, ajunge în suburbii, trece pe lângă cârnățari, măcelari și brutari. Vede întreg Parisul gurmand.

Nevêsta și soția sa nu plânse diminêta, când a plecat. Le-a promis, că séra le va aduce pâne. Acum își bate mereu capu ce să spună acasă, cu ce are să-i indemne să fie cu răbdare? Nu pot să mai fie fără mâncare. El poate să mai rabde, nevêsta și fiica sa inse au slăbit tare.

Îi vine de-odată în minte să cerșească. Dar când trece pe lângă densus o dômna cu vre-un domn și vré să întindă mâna brațului i se inlemnește, vorba i se strînge în gât. Stă acolo în stradă, privind trist înainte. Ômenii se întorc și se uită lung la el, cred că e beat.

III.

Soția uvrieturului s'a coborît jos sub pörtă, lăsând fata sus să dörmă. Biêta femeie tremură în frig într'o rochie de parchet subțire.

Odaia ei este golă; a zălogit tot ce a avut. Acéstă săptămână i-a deșertat casa. Ieri a vëndut ultimul pumn de lână din saltea, așa că a remas numai pâza, pe care a agățat-o în ferêstra spartă, pentru că fetița tușește greu.

Nu a spus nimic bărbatului, dar a încercat și ea să câștige ceva. Decât lipsa de lucru pe femei le-a lovit mai greu decât pe bărbați. Din vecini se aude nôptea intrégă cum plâng.

Bărbatul ei din fericire este bun, nu bea. Nici nu ar fi de altfel așa greu acum decât astă-veară le-ar fi mers mai bine. Atunci s'au incurcat inse în datorii. Datoresce brutarului, băcanului, nici îndrăsnește să mērgă pe la ei. Înainte de amēdi a fost la soră-sa, să împrumute câțiva bani. Dar și pe soră-sa a găsit-o într'o miserie atât de grozavă, că n'a mai îndrăznit să-i cēră, ci a erupt în plâns, și au plâns apoi împreună. Când s'a despărțit, i-a promis că-i va aduce o bucată de pâne, decât bărbatul ei va fi câștigat ceva.

Dar soțul nu sosește. Plôia cade ca din gălêta și femeia se refugiază sub pörtă, picurile mari se lovesc de pavagiu haina-i subțire e udă. În nerăbdarea ei fuge câte odată până la colțul stradei, să vedă decât nu sosește cel pe care-l așteptă. În fața casei este o brutărie și biêta femeie se gândește la fata-i care dörme.

În fine, vine bărbatul lipit de zid, ca un criminal. Ea alêrgă la el, privește îngrijată în ochii lui și întrebă încet:

— Ei ce-i?

El nu respunde, ci-și lasă numai capul în jos. Femeia plêcă sus, palidă ca mörtea.

IV.

În masardă fata nu dörme, S'a deșteptat și se gândește la lumina ce se stinge pusă în colțul mesei. O trăsură inspăimântătoare de-ți rupe inima, este în fața fetei de șapte ani, ofilită și seriôsă ca o femeie cöptă.

Stă pe lada ce-i servește ca pat. Piciorul gol îi atêrnă în jos și tremură de frig. Cu mâinile palide ca de păpușe își strînge la piept hăinuța drențărôsă. Simte în sine un foc pe care ar dorî să-l stingă. Se gândește.

Jucării n'a avut nici odată. La școlă nu poate merge pentru că n'are ghete. Își aduce aminte când a fost mai mică, maică sa o ducea la plimbare, la sôre. Va fi fost de mult. Acum stă mereu în acel întuneric friguros și totd'auna i e fôme.

Se adâncește în o întrebare pe care nu o înțelege. Ôre totă lumea rabdă de fôme; A vrut să se obicinuescă cu fômea, dar n'a putut. Ôre numai pentru că este încă așa mică? Mama ei de sigur șcie, dar nu e obicei să se spună asemenea lucru la copii mici. Dacă ar îndrăsnî ar întrebă-o de ce este acéstă așa?...

Și cât este de urită acéstă locuință. Se uită la ferêstră, unde sacul de saltea se mișcă bătut de vânt. Păreții sânt goi, mobilele vechi totul pustiu și trist. Nepricepută fetița se dorește într'o odaie frumoasă, caldă, unde totul strălucește. Își închide ochii ca să fie acolo. Și prin pleopele-i subțiri, lumina luminărei se vede mare, aurie tocmai ca acolo unde se dorește. Dar vântul intră pe ferêstră și fetița începă a tuși. Ochii ei se umplu de lacrimi.

Odată îi eră témă decât trebuia să remăe singură, acum îi e tot una. N'a mâncat de ieri; crede că maică-sa s'a coborît jos să cumpere pâne. Gândul acesta o inveseleşce. Se hotărește să rupă felia de pâne în bucățele și să le mănâncă încet, una câte una. Se va jucă cu pânea.

Maică-sa a venit, tatăl ei încue ușa. Fetița observă mirată, că ei au intrat cu mâinile gôle. Iar când nici unul nu spune nimic, ea țice încet:

— Sânt așa de flămândă!

Tatăl ei se retrage într'un colț, își ascunde fața în mâni, umerii i se scutură de plânsul inecat. Mama își ascunde lacrimile și-și culcă copila. O acopere cu tot ce mai are în casă, îi spune să se pörte numai bine și să dörmă. Dar dinții fetiței clănțănesc în gură de frig ce e, și acel foc arde tot mai tare într'ênsa. Prinde curagiu și incolăcindu-și mâinile după gâtul mamei sale întrebă încet:

— Mamă, de ce răbdăm noi de fôme?

C u g e t ă r i .

Veselia e cel mai înalt grad de desteritate.

*

Nenorocirea nu este dată decât celui ce o rabdă

*

Omul care se lasă dus de furie și de patimele sale sêlbatece, e întocmai ca un popor încalcat de bārbari; care nu poate progresă din causă că cea ce a lucră i s'a împrășciat de dușmani.

*

Cugetătorul e pe lume ca spectatorul la teatru, privește tot jocul fără a luă parte activă la el.

*

Pe sufletul curat péta îndată se cunoșce.

Numirea persónelor la Etrusci.

(Urmare.)

Pin acésta se deduce (Corsen II 526) că numele de femei măritate, cu sufixul *sa*, a fost în us într'un timp mai târziu al limbei etruscice (se înțelege în secolii 5, 6, 7 ai Romii. Sufixul etruscic *sa* (Corsen II 537) la numele de femei măritate prin limba latină poporală mai târziu, s'a moștenit și în limbele romanice, căci în italiană e: *duchessa*, *principesa*, în spaniola, e *duquesa*, *princesa*, în francesă *duche-sse*, *princesse* etc. (firește Corsen necunoscând limba română, acésta nu o înșiră.)

Sufixul *sa* se află scris și cu doi *s*, p. e. *Premte-ssa*, *Caustinissa*, *Aesialissa*; dar acești doi *s* (Corsen II 161) sună ca și *z* (*t*); altcum și *s* din *sa* se strămută în *z* (*t*) și pentru acésta *sa* e și *za* (= *tia* II 161—477). *Larisa* și *Lariza* (*Laritia*) *Tiuza*, *Veliza*, *Eilealiza*.

Corsen (II. 477) ȳice că sufixul duplu *tia* (*t* și *ia*) în numele feminine de familie e compus din *ta*, din care rămâne numai *t* și se adaugă *ia*, deci: *tia* și că asemenea sânt compuse numele: *Saplat-ia*, *Aratia*, *Vechetia*, *Amrithia*, *Mathutia*; iară la pagina 475 arată numele bărbătești de familie: *Lartiu*, *Larsiu*, *Larziu* și la pag. 464 *Larza*, *Aruza*, *Venza*, atâta cât: *Lartia*, *Arntia*, *Ventia*.

Corsen (I 203—205) arată că: *sa* e = *tia*; că *ssa* e = *za*, *tia*, (*ta*).

Acum să ne întorcem la punctul sub b), unde am arătat, că femeia măritată la Etrusci se numia și în acel mod, că cătră numele de chemat, adecă prenumele bărbatului se adaugea sufixul *sa*, p. e. *Tutna*, *Tutnasa*, adecă: *muierea lui Tutna*.

Acest sufix *sa* există în us foarte lătit și la noi, dar la noi apare în forma: *éasa*, precum se scrie, și în *easă* precum trebuie să se scrie, căci *é* e diftong (adecă compus din doué vocale séu sunete) și diftongul de și în auz se pare a fi contopit, se pôte scrie, numai cu doué litere vocale, cum e în limbele cultivate, — și o vocală scósă din cuvânt, nu se pôte suplini prin un accent, ce are chemarea de a însemná intonarea vocalei. Deci sufixul *easă* există la noi:

1) În unele nume de familie, finite în *u* scurt, cădând *u* și adaugând *easă* p. e. *Muntean*, *Munteneasă*, *Vulcan Vulcăneasă*, *Șandor Șandoreasă*; la cele finite în *ă*, — *ă* se perde p. e. *Băncilă*, *Bancil-easă*, la cele finite în *e*, *e* se perde, respective se diftongéză și aci sufixul e numai *sa*; p. e. *Brote*, *Brot-e-asă*.

2) Sufixul *easă* există la noi în numele femeilor a căror băbați au atare demnitate séu atare ocupațiune p. e. împérat împératésă, craiu crăi-easă, neguțătoriu neguțătoriu-easă, jupân jupân-easă.

Sub b) s'a mai arătat sufixul *alisa*, în numele: *Perisalisa*, *Aesialisa*, *Eilealisa* și după inscripțiunea din Pesta: *Vestrnalsa*. Și mai sus s'a arătat sufixul *al*, ce arată numele feciorului séu a fetei, spre a însemná purcederea dela tată séu dela mamă, și fiind că aci *alisa* însemná legătura cu bărbatul — Corsen nu spune că *al* din *alisa* ar fi identic cu *al* suscitată; dar eu aflu, că *al* din *alisa* ar fi de o origine și înțeles cu *al* pentru de a însemná purcederea dela tată séu dela mamă, fiind aci în legătură cu bărbatul. În *Alisa*, *alsa*, *al* e articolul genitival, la Etrusci pus la capăt, la noi înainte, dar tot cu acel înțeles. Din acest *al* pus îndărét a rămas la noi, articolul pus inapoia cuvântului.

Sufixul *alisa* etruscic există și la noi, dar se schimbă

în *uleasa*, deci *a* în *u* și va fi *ulisa*, i în ea, se diftongheză și va fi *uleasa*. Deci sufixul *alisa*=*uleasa* există la noi.

1) În nume de familie, séu prolecră bărbatului, care se finește în *u* și *iu* intonat cu sufixul *uleasa*, doi *u* se contopesc în unul p. e. *Șandru Șandruleasa*, *Pascu Pasculeasa*, *Medru Medruleasa*, *Părvu Părvuleasa*, *Mutu Mutuleasa*, *Dinu Dinuleasa*, *Voicu Voiculeasa*, *Maniu Maniuleasa*, *Stanciu Stanciuleasa*.

2) În supranume, ce și la noi sânt de regulă ca ca la Etrusci și la Latini și ce însemná însușirile trupești séu spirituale, — uneori nume de batjocură p. e. *Șchiopu Șchiopuleasa*, *Mândru Mândruleasa*, *Surdu Surduleasa*.

Numele, de origine supranume, adeseori sânt de dreptul nume de familie, — așa: *Roșu Roșuleasa*, *Negru Negruleasa*, *Albu Albuleasa*.¹

Și luând în considerațiune forma *Vestrnalsa* adecă sufixul *al*=*sa*, unde *al* e articolul genitival, *sa* sufixul adaus pentru de a însemná pe muierea cuiva, se pare că *i* din *alisa*, *ea* din *uleasa* nu sânt organice, ci numai Eufonice, pentru ce și la noi la început au putut fi formele: *Albula*, *Carnulsa* *Șchiopulsa* etc.

La Etrusci, pe lângă sufixul *alisa* se află adaus la capăt și sufixul *la* ca diminutiv, adecă ce dă înțeles de mic, astfel: *alisala* (I 105, 124—126) și *alislă*; (178 186, 324) noi cătră *uleasa* nu mai adaugem nici un diminutiv, dar după sistema etruscică ar fi cu puțință p. e. *Părvuleasa*, *Părvuleșița*, *Părvuleșioara*.

Mai sus am arătat încă, că sufixul *sa* și respective *s* din *sa*, s'a scris și cu doi *s*=*ss*, ca să sune *z* (*t*) și s'a scris cu *z* (*t*) apoi cu *tia* (*ta*), adecă *sa* s'a strămutat în: *ssa*, *za*, *tia* (= *ta*) și aceste asemenea ca *sa* s'au adaus la numele de chemat al bărbatului, ca să se însemne numele muierei după al bărbatului.

La noi asemenea se află sufixul *ssa*=*za*=*tia*=*ta*, pentru ca să însemne pe muierea cuiva, dar acest sufix *ta*, la noi nu se pune la nume de familie, și la supranume (barem eu nu am aflat până acuma) ci *ta* se pune ca să însemne pe muierea cuiva, carele se ocupă cu atare măestriă ori servițiu, anume: *ta* se adaugă la cuvintele terminate în *ariu*, *eriu*, *oriu*, p. e. *păcurariu*, *păcurăr-ită*, *pescariu* *pescări-tă*, *purcariu* *purcări-tă*, *olariu* *olări-tă*, *cojocariu* *cojocări-tă*, *șumariu* *șumări-tă*, *oieriu* *oieri-tă*, *vințelariu* *vințelări-tă*, *păstoriu* *păstori-tă*, apoi *cioban* *ciobăni-tă* *cișmaș* *cișmăși-tă* etc.²

(Va urmă.)

DR. AT. M. MARIENESCU.

¹ Mai înainte de a descoperi sufixul *alisa* la Etrusci, sufixul românesc: *uleasa*, l'am vădut format în acel mod, că numele de familie primește articolul *ul* și apoi se adaugă: *easă* p. e. *Negru*, *Negrul*, *Negruleasă*; *Părvu* *Părvul* *Părvuleasa*. Ba la noi se află supranume cu articol p. e. *Ion Petrescu* *Surdul*; *George Balea* *Șchiopul*, și aceste supranume remase ca de familie uneori încă sânt cu articol p. e. *Ion Mutul*, mai adeseori fără / dar cu u lung p. e. *Petru Cărnul* unde *u* intonat a rămas din articolul *ul* și *u* aci reprezintă articolul; ba și pentru cele articulate, e sigur că primesc numai sufixul *casa*, p. e. *Mutul*-*Mutuleasa*.

² Fôrte mare smintă comit acei literați; mai ales cei din România, carii din sufixele *ariu*, *eriu*, *oriu* lasă afară pe *iu*, și le scriu tôte în *ai*, *er*, *or*. *Air* și *aire* la celti însemná om și femeie; pe acestea Latini l'au schimbat în *arius* p. e. *pecus* (genitiv *pecoris*) și *pecurarius* românește *pecurariu*, deci limba poporală s'a latinizat și noi latinisată am primit-o vădând: *olariu*, *oieriu*, *păstoriu*, *purcariu*, *măntuitoriu* etc. cum răspunde poporul; deci e tot scris: minister în loc de ministeriu (oficiu) și minister în loc de ministru (persónă), e datoriu și nu datur, e vorbitoriu și nu vorbitor etc.

Ingrigirea gurei.

Nu este ușor lucru de a admite preceptele cele mai simple. Mulți care își ingrigesc unghiile și mustățile, neglija cu totul gura, care intotdeauna păstrează resturi de alimente.

Consecvența neingrigirii este mai întâi *caria* care rode dantura; apoi tartrul care acoperă cu mantaua sa pietrăsoasă o parte din gingii și dinți. Câte odată se vede o eroziune a mucoasei bucale, sau o mică crăpătură în care intră microbi ucigași. În gură, în această anti-cameră a digestiunii, trăesc vre-o 22 de feluri de microbi.

Pericolele ce rezultă din neingrigirea gurei sunt mari. Sunt oameni care când deschid gura te izbesc cu niște zefiruri infecte. Apoi ruina și pierderea dinților.

Gura din cauza multelor sale funcțiuni este pusă la numeroase murdării. Remășiți alimentare, băuturi fermentate, praf din aer, amenință integritatea sa. Așa dar cei întâi percepiți ar fi ca ea să fie spălată des. Inse ce greu este acesta! Cei mai ingrigitori de gură de abia se spală dimineața și seara. Ei bine, atâta n'ajunge, gura trebuie spălată ori de câte ori mănânci ceva. La început se va părea tiranie acest obicei, dar cum dăce cu drept cuvânt dr. Dam, îți vine foarte greu ca să te poți apoi desbăra.

Aceste recomandări se adresează și mai cu seamă acelor care au obiceiul prăjiturilor. Acelora le rămân resturi zăhăroase a căror fermentațiune atacă foarte tare smalțul.

Relativ la întrebuințarea periilor de dinți au fost mari discuții în societățile savante. Cea mai bună este peria de păr de porc domestic, perii trebuind să fie legați cu sîrmă fină. Alte perii cum de cauciu sunt rele.

Dentifriciul trebuie să fie antiseptic ca să poată lupta cu succes contra genezei și invadării microbilor bucali. Betolul, naftolul, salolul, acidul timic și acidul fenic sunt întrebuințate cu rațiune. Sublimatul ar fi minunat, decât din nenorocire toxicitatea sa nu l'ar face periculos.

Apa dentifrice trebuie prescrisă de dr. sau de dentistul diplomat fiecărei persoane în parte. Pentru a naturaliza starea acidului din gură, trebuie ca dentifriciul să fie alcalin și să aibă la bază borat de sodiu, clorat de potasă, bicarbonat de sodiu, magnezic. Pentru a neutraliza starea alcalină, dentifriciul va trebui să fie acid, dentifriciul cu acid boric de exemplu.

Pentru fiecare om trebuie prescrisă o soluție după starea în care i se află gura.

Gura trebuie să fie curată; ea este făcută pentru ris, pentru vorbă, pentru sărutări, altfel murdară, își pierde din menirea ei.

DR. E. MONIN.

Nu intinde curse nici odată, plăcerile să-ți fie nevinovate și drepte, și vorbele potrivite cu ele.

*

Sinuciderea e o hoție făcută neamului omenesc.

*

Amorul este un nu știu ce care vine nu știu de unde, se formează nu știu cum și ne încântă nu știu prin ce.

*

Faptele sunt fructe, iar vorbele frunze.

Doine și hore.

(Din Marămuș.)

Peste cel vîrșuț de obcină
Este-un brad și se lăgână.
— Hci bradule, cetinule,
Ce te legeni așa tare?
— Cum să nu me lăgân eu,
Vin maisteri dela Vișeu,
Să me taie drept în două,
Să me facă șindili noue,
Să șindile-o temnicioră,
Să robea fete feciore,
Și feciori fără musteță,
Care 'nvete-a strînge 'n brață.

Lasă mândrucă, lasă,
Că ne-om face și noi casă,
Unde-a fi pădurea desă;
Și ne-om face și cămară,
Unde-a fi pădurea rară,
Și ne-om face și grajduri
Ș-om băgă vînt și neguri;
De ne-om fi mândrucă dragi,
Tot om băgă boi și vaci:
De ne-om fi mândră urîți,
Bé-om boii fie căți
Ș-amêndoi om fi scârbiți.

Atâta-s de supêrat,
Cum îi cerul de 'norat,
Când îi gata de turnat;
Atâta sînt de scârbit,
Cum îi cerul de cernit,
Când îi gata de treznit.

ȘIE.

Proverbe.

Mai bine cu un pungaș la câștig, decât cu un prost la pagubă. (Românesc.)

*

Cel ce vorbește sêmănă; cel ce ascultă culege. (Albanez.)

*

Mic e acul, dar haine scumpe cöse. (German.)

*

E lesne să dai sfat altora, dar greu să-ți dai ție ênsuți. (Românesc.)

*

Florile aduc anul cel bun. (German.)

*

Bagă de sêmă ca limba să nu-ți taie gura. (Turcesc.)

*

Când vorbești din inimă, n'ai nevoie de tălmăciu. (German.)

*

Odihna dă rêsplata muncii. (Olandez.)

*

Nu săpă grópă altuia, c'o să cați tu singur în ea. (Românesc.)

*

Frumusețea și cu nebunia adeseori se împreună. (Francez.)

SALON.

Scrisórea.

Cei cari au fost in vre o cafenea Bucureşceană și au stat la o mėsă un cias doue, de sigur că au întâlnt un oveiaș sdrențuit și murdar colindând din om in om și oferind câte o cărticica din cele păstrate la subțióră. Mult timp, me plictisise, până când, într'o ți, mai mult de silă, me hotărîi să-i cumpăr una din acele cărți. Eră o tipărire de format in 16, cu copertele de culóre nedefinită, dar care probabil, odată fusese galbene. De asupra titlul următor, scris in litere mari: «La Comtesse de Lesbos», iar pe una din pagine, numele fostului proprietar, un student care adăogase sub numele seu pe vecinicul *Ex meis libris*.

In acea ți, me plictisiam grozav. Sgomotele zarelor dela table și țipetele vecinilor de mėsă ajungeau la urechile mele in note discordate și seci, ce fără a pėtrunde până la creer se opriau scărțindu-ți pe țimpan. Trebuia dar séu să plec, séu să me afund in citirea cărticelei cumpărate pe care nu o cunoșceam nici din aude.

Cu tóte acestea o deschisei.

Dela prima pagină anonimul autor incepea prin a spune pornografii. De aci in colo ele nu mai incetau. Faptele cele mai desgustătóre urmau una după alta. Scărbit, eram gata să arunc cartea când la pagina 40, dedei de o scrisóre. Hărtia eră rosă iar caracterele scrierei, erau subțiri, scriere de femee in josul ei cu un singur nume: «Lili.»

Iat-o.

Drăguțule verișor,

«De ađi diminėtă me tot incerc să-ți scriu. Am luat, póte, de dece ori condeiuł, fără a isbuti să aștern o vorbă pe hărtie. Voiam să-ți spun atâtea; voiam să-ți plac atât încât la urma urmei mi-am perdut șirul și hărtia a remas tot albă.

«M'am gândit atunci că póte nu sânt destul de frumósă ca să indrăsnesc să stau de vorbă cu tine. «Am trecut la mine in odaie, m'am imbrăcat cu rochia albă, șcii, rochia cumpărată đilele trecute, și după ce am intrebat pe tata decă sânt frumósă, m'am apucat să-ți scriu.

«Eil acum pot să stau in fața ta, pot să povestesc tot ce voi, sânt sigură că me ascuți.»

«Iată povestea.»

«A fost odată un băiat pe care il chemá Radu (ca pe tine, iubite verișor); băiatul acela avea o verișóră pe care o chemá Lilli și care il iubiá mult, — mult de tot. Radu, cel din poveste, intocmai ca și Radu pe care il cunosc eu, eră un ștregar, nu iubiá pe Lilli, rídea mereu de ea, de și dēnsa muriá de dragul lui.»

«Intr'o ți, acel Radu, (nu ești tu, verișorule dragă) a venit pe la Lilli pe acasă și când a intrat, s'a întâlnt cu servitórea in scară. Cu pălăria pe cap, cu țigărea încă in mână a luat-o in brațe și a sărutat-o de atâtea ori până ce dēnsa, l'a dat la o parte, spunēndu-i: «nu ți-e rușine conașule? ne vede feciorul!»

«Lilli, din capul scărei, se uitá la ei, dar fiind că

«ea eră fată bună, nu a spus nimic lui Radu, nici când a venit s'o sărute, nici când i-a jurat că o iubeșce.

«Nu e așa că Lilli eră fată bună, verișorule dragă?»

«Ea nu s'a supėrat pentru că nu putea să se cobóre.

«Moralitate: verișorul eră jos, iar verișóra in capul scărei.»

«Ascultă acuma și povestea celeilalte Lilli, ea cu care am crescut și cu care cred că voi muri: Te iubesc mult... mult de tot, Radule dragă. Când stai lângă mine, aș vré să nu mai pleci, și vecinic să-ți spun acelaș lucru.

Șciu că ríđi de mine, fiind că nu sânt și eu invėtată ca prietenele tale. Eu nu șciu cāți regi a avut Egiptul nici cāți pești sânt in Marea Négră, cum șciu studentele dela universitatea ta: dar eu te iubesc mult, — mult de tot.

«Am incercat mai đilele trecute să citesc o carte, de filosofie pe care ai uitat-o la noi, pentru ca să fiu și eu invėtată cum îți place ție; dar n'am priceput nimic, Radule dragă. Domnul acela care a făcut-o spune că simțirea este la creer...

«Acum, decă nu-ți place cum sânt, vino de me invėtă și pe mine; dar n'ai dreptul să nu me iubesci...»

«Inse iată: vine mama și me găseșce scriindu-ți; sfērșeșc sărutându-te de mii de ori, pe gât, pe frunte pe buze.»...

a ta

Lilli.

Acēsta a fost scrisórea.

Și când te gāndești că ea serviá domnișorului ca să insemneze foile unei cărți atât de miserabile, — carte vėndută pe doi-trei bani — și purtată de un ovreu murdar din cafenea in cafenea....

PAUL CAPELEANU.

Serbătórea Dodola in Serbia.

— La ilustraținea de pe pagina 401. —

In Serbia, intre altele este un obiceiú fórte poetic. Se alege in sat o fată de țigan, pe care celelalte fete o impodobesc cu flori și astfel impodobită, ea umblă din casă n casă și uréză noroc casnicilor. Fata impodobită, care la Sėrbi se numeșce «Dodola» pretotindene e bine primită, căci toți sânt convinși că urările ei se implinesc și aduc mult bine in casă.

Ilustraținea nóstră infățieșcă momentul când fetele satului impodobesc Dodola.

~~~~~

Cea mai mare parte din somn ne o răpesc femeile, dar in schimb ne fac să avem cele mai frumoșe visuri.

*

Adevėratul amor e in totđauna luminos ca aureola și tăcut ca mormēntul.

*

Pasiunea nu móre nici odată in inima pasionaților, ea își schimbă numai forma.

*

Interesul, care conduce pe ómeni, este o limbă ce se invėtă fără gramatică.

Ingrigirea gurei.

Nu este ușor lucru de a admite preceptele cele mai simple. Mulți care își ingrigesc unghiile și mustățile, neglija cu totul gura, care întotdeauna păstrează resturi de alimente.

Consecvența neingrigirii este mai întei *caria* care råde dantura; apoi tartrul care acoperă cu mantaua sa pietrășă o parte din gingii și dinți. Câte odată se vede o eroziune a mucoasei bucale, séu o mică crăpătură în care intră microbi uciđători. În gură, în această anti-cameră a digestiunii, trăesc vre-o 22 de feluri de microbi.

Pericolele ce resultă din neingrigirea gurei sânt mari. Sânt ómeni care când deschid gura te izbesc cu niște zefiruri infecte. Apoi ruina și pierderea dinților.

Gura din cauza multelor sale funcțiuni este expusă la numeroase murdării. Remășiți alimentare, bături fermentate, praf din aer, amenință integritatea sa. Așá dar cei întei percept ar fi ca ea să fie spălată des. Inse ce greu este acésta! Cei mai ingrigitori de gură de abia se spélă dimineța și séra. Ei bine, atáta n'ajunge, gura trebuie spălată ori de câte ori mânánci ceva. La început se va páre tiránie acest obicei, dar cum ție cu drept cuvânt dr. Dam, îți vine fórté greu ca să te poți apoi desbărâ.

Aceste recomandáțiuni se adreséză și mai cu sémă acelora care au obiceiul prájiturilor. Acelora le rămân resturi zăhăróse a căror fermentáțiuni atacă fórté tare smaltul.

Relativ la întrebuintarea periiilor de dinți au fost mari discuții în societáțile savante. Cea mai bună este peria de pěr de porc domestic, perii trebuind să fie legați cu sírmă fimă. Alte perii cum de cauciu sânt rele.

Dentifriciul trebuie să fie antiseptic ca să pótă luptá cu succes contra genezei și invadárei microbilor bucali. Betolul, naftolul, salolul, acidul timic și acidul fenic sânt întrebuintate cu rațiune. Sublimatul ar fi minunat, decă din nenorocire toxicitatea sa nu l'ar face periculos.

Apa dentifrice trebuie prescrișá de dr. séu de dantistul diplomat fiecárei persóne în parte. Pentru a naturalisá starea acidului din gură, trebuie ca dentifriciul să fie alcalin și să aibă la basă borat de sodiu, clorat de potasă, bicarbonat de sodiu, magnesie. Pentru a neutralisá starea alcalină, dentifriciul va trebui să fie acid, dentifriciul cu acid boric de exemplu.

Pentru fiecare om trebuie prescrișá o soluție după starea în care i se află gura.

Gura trebuie să fie curată; ea este făcută pentru rís, pentru vorbă, pentru sárutári, altfel murdară, își pierde din menirea ei.

DR. E. MONIN.

*****

Nu intinde curse nici odată, plăcerile să-ți fie nevinovate și drepte, și vorbele potrivite cu ele.

*

Sinuciderea e o hoție făcută neamului omenesc.

*

Amorul este un nu știu ce care vine nu știu de unde, se forméză nu știu cum și ne încántă nu știu prin ce.

*

Faptele sânt fructe, iar vorbele frunđe.

Doine și hore.

(Din Marámureș.)

De cel vėruț de obcină
Este-un brad și se légănă.
— Hci bradule, cetinule,
Ce te legeni așá tare?
— Cum să nu me légán eu,
Vin maisteri dela Vișeu,
Să me taie drept în doue,
Să me facă șindili noue,
Să șindile-o temnicióră,
Să robea fete fecióre,
Și feciori fără mustéță,
Care 'nvéță-a strínge 'n brață.

Lasă mándrucică, lasă,
Că ne-om face și noi casă,
Unde-a fi pădurea désă;
Și ne-om face și cămară,
Unde-a fi pădurea rară,
Și ne-om face și grajduri
Ș-om băgá vėnt și neguri;
De ne-om fi mándrucá dragi,
Tot om băgá boi și vaci:
De ne-om fi mándrá uríți,
Bé-om boii fie căți
Ș-amėndoi om fi scárbiți.

Atáta-s de supėrat,
Cum îi cerul de 'nnorat,
Când îi gata de turnat;
Atáta sânt de scárbit,
Cum îi cerul de cernit,
Când îi gata de treznit.

ȘIE.

Proverbe.

Mai bine cu un pungaș la câștig, decât cu un prost la pagubă. (Románesc.)

*

Cel ce vorbeșce sémėnă; cel ce ascultă culege. (Albanez.)

*

Mic e acul, dar haine scumpe cóse. (German.)

*

E lesne să dai sfat altora, dar greu să-ți dai ție ėnsuți. (Románesc.)

*

Florile aduc anul cel bun. (German.)

*

Bagă de sémă ca limba să nu-ți taie gura. (Turcesc.)

*

Când vorbeșci din inimă, n'ai nevoie de tálmaciu. (German.)

*

Odihna dá rėsplata muncii. (Olandez.)

*

Nu sá pá grópă altuia, c'o să cađi tu singur în ea. (Románesc.)

*

Frumusețea și oi nebunia adeseori se împreună. (Francez.)

Scrisórea.

Cei cari au fost in vre o cafenea Bucureşceană și au stat la o mesă un cias doue, de sigur că au întâlnit un ovreiaș sdrênțuit și murdar colindând din om in om și oferind câte o cărticica din cele păstrate la subțióră. Mult timp, me plictisise, până când, într'o ți, mai mult de silă, me hotării să-i cumpăr una din acele cărți. Erá o tipărire de format in 16, cu copertele de culóre nedefinită, dar care probabil, odată fusese galbene. De asupra titlul următor, scris in litere mari: «La Comtesse de Lesbos», iar pe una din pagine, numele fostului proprietar, un student care adăogase sub numele seu pe vecinicul *Ex meis libris*.

In acea ți, me plictisiam grozav. Sgomotele zarelor dela table și țipetele vecinilor de mesă ajungeau la urechile mele in note discordate și seci, ce fără a pătunde până la creer se opriau scărțindu-ți pe timpan. Trebuia dar séu să plec, séu să me afund in citirea cărticelei cumpărate pe care nu o cunoșeam nici din auzite.

Cu tóte acestea o deschisei.

Dela prima pagină anonimul autor incepea prin a spune pornografii. De aci in colo ele nu mai incetau. Faptele cele mai desgustátóre urmau una după alta. Scărbit, eram gata să arunc cartea când la pagina 40, dedei de o scrisóre. Hárția erá rosă iar caracterele scrierei, erau subțiri, scriere de femee in josul ei cu un singur nume: «Lilli.»

Iat-o.

Drăguțule verișor,

«De ađi diminěță me tot incerc să-ți scriu. Am luat, póte, de dece ori condeiuł, fără a isbuti să aștern o vorbă pe hárție. Voiam să-ți spun atâtea; voiam să-ți plac atât încât la urma urmei mi-am pierdut șirul și hárția a remas tot albă.

«M'am gândit atunci că póte nu sânt destul de frumósă ca să indrăsnesc să stau de vorbă cu tine. «Am trecut la mine in odaie, m'am imbrăcat cu rochia albă, șclí, rochia cumpărată đilele trecute, și după ce am întrebat pe tata decă sânt frumósă, m'am apucat să-ți scriu.

«Eil acum pot să stau in fața ta, pot să povestesc tot ce voi, sânt sigură că me ascuți.»

«Iată povestea.»

«A fost odată un băiat pe care il chemá Radu (ca pe tine, iubite verișor); băiatul acela avea o verișóră pe care o chemá Lilli și care il iubiá mult, — mult de tot. Radu, cel din poveste, intocmai ca și Radu pe care il cunosc eu, erá un ștregar, nu iubiá pe Lilli, rídea mereu de ea, de și dēnsa muriá de dragul lui.»

«Intr'o ți, acel Radu, (nu ești tu, verișorule dragă) «a venit pe la Lilli pe acasă și când a intrat, s'a întâlnit cu servitórea in scară. Cu pālăria pe cap, cu țigărea încă in mână a luat-o in brațe și a sărutat-o de atâtea ori până ce dēnsa, l'a dat la o parte, spunēndu-i: «nu ți-e rușine conașule? ne vede feciorul!»

«Lilli, din capul scărei, se uitá la ei, dar fiind că

«ea erá fată bună, nu a spus nimic lui Radu, nici când «a venit s'o sărute, nici când i-a jurat că o iubește.

«Nu e așa că Lilli erá fată bună, verișorule «dragă?»

«Ea nu s'a supěrat pentru că nu putea să se cobóre.

«Moralitate: verișorul erá jos, iar verișóra in capul scărei.»

«Ascultă acuma și povestea celeilalte Lilli, ea cu care am crescut și cu care cred că voi muri: Te iubesc mult... mult de tot, Radule dragă. Când stai lângă mine, aș vré să nu mai pleci, și vecinic să-ți spun acelaș lucru.

Șciu că ríđi de mine, fiind că nu sânt și eu invětată ca prietenele tale. Eu nu știu câți regi a avut Egiptul nici câți pești sânt in Marea Négră, cum știu «studentele dela universitatea ta: dar eu te iubesc mult, — mult de tot.

«Am incercat mai đilele trecute să citesc o carte, de filosofie pe care ai uitat-o la noi, pentru ca să fiu și eu invětată cum îți place ție; dar n'am priceput nimic, Radule dragă. Domnul acela care a făcut-o spune că simțirea este la creer...

«Acum, decă nu-ți place cum sânt, vino de me invěță și pe mine; dar n'ai dreptul să nu me iubesci...

«Inse iată: vine mama și me găsește scriindu-ți; «sfērșesc sărutându-te de mii de ori, pe gât, pe frunte «pe buze.»...

a ta

Lilli.

Acēsta a fost scrisórea.

Și când te gândești că ea serviá domnișorului ca să insemneze foile unei cărți atât de miserabile, — carte vëndută pe doi-trei bani — și purtată de un ovreu murdar din cafenea in cafenea....

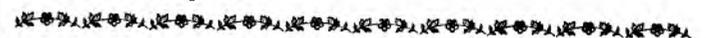
PAUL CAPELEANU.

Serbătórea Dodola in Serbia.

— La ilustraținea de pe pagina 401. —

In Serbia, intre altele este un obicei foarte poetic. Se alege in sat o fată de țigan, pe care celelalte fete o impodobesc cu flori și astfel impodobită, ea umblă din casă n casă și uréză noroc casnicilor. Fata impodobită, care la Sěrbi se numește «Dodola» pretotindene e bine primită, căci toți sânt convinși că urările ei se implinesc și aduc mult bine in casă.

Ilustraținea noastră infățișeză momentul când fetele satului impodobesc Dodola.

Cea mai mare parte din somn ne o răpesc femeile, dar in schimb ne fac să avem cele mai frumoșe visuri.

*

Adevěratul amor e in totđauna luminos ca aureola și tăcut ca mormēntul.

*

Pasiunea nu móre nici odată in inima pasionaților, ea își schimbă numai forma.

*

Interesul, care conduce pe ómeni, este o limbă ce se invěță fără gramatică.

B o n b ó n e.

Un om foarte glumeț consumă într'un birt o porție de pește, când chelnerul trecu pe lângă mésa lui.

— Chelner, strigă el, adă-mi o sticlă cu vin; peștele vré să innóte.

Un vecin dela o altă méșă, care máncă o friptură de porc, vrú să profite de acéstă ocașie și să se aráte deștept:

— Chelner — strigă la rëndul lui cu naivitate — adă-mi o halbă de bere, porcul vré să bea.*

Intre un sergent și un soldat:

— Domnule sergent, decă un soldat dice sergentului că e un prost, i se face ceva?

— Negreșit, acésta e o insultă cătră superior.

— Da decă o gândește numai fără să i-o spună.

— Atunci nu i se face nimic pentru că omul e stăpân pe gândul seu.

— Ei bine, dle sergent, eu gândesc că ești un prost.*

Un bărbat, bătut de soțfa sa, se ascunde in așternut.

— O să ești d'acolo banditule, canalie, asasinule? îi strigă femeia.

— Nu, dómná, n'am să ies; țin să ve dovedesc, că fac ce voesc la mine acasă.*

In bacalaureat.

— Cum se face aurora boreală.

Esaminatul devine confus, se schimbă la față, se uită când in jos când in sus, dar totul e insedar.

In sfērșit dice:

Am știut-o odată dar am uitat.

Profesorul sare in sus și dice cu o jale ironică:

— Ce perdere pentru știință, căci dta ești singurul, care a știut vr'o dată cum se forméză aurora boreală și tocmai dta ai trebuit să o uiți!*

Conversațiunea se schimbă între un soldat prusian și un agricultor francez, care seménă, despărțiți între dēnșii prin hotarul țerilor lor.

— Séménă, séménă, căci vom veni să máncăm noi, dișe suriđénd prusianul.

— Se póte, respunse francezul pentru că séménă ováz.

Tabloul

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. Dl Blasiu Codrean, invětător in Sân-Nicolae-mic lângă Arad, anunță că 'n luna lui octombrie va scóte la lumină o carte tradusă de dsa pentru folosul invětătorilor. Titlul cărții va fi: «Legea de pensiune invětătoréscă.» Franco va costă 1 fl. 5 cr.

O nouă culegere de poești poporale. Dl I. G. Bibicescu, petrecénd mai mulți ani sesonul de băi la Vâlcele, a făcut acolo cu multă stăruință o culegere de poești poporale române. Înca in manuscris dsa le-a arătat dlui B. P. Hașdėu, care le-a și consultat in monumentală sa lucrare, intitulată «Magnum Etymologicum Romaniae.» Acum dl Bibicescu a dat colecțiunea sa sub tipar, care va apăre in tómnă acésta.

Vécul al XVII-lea. Sub titlul acesta a apărut la Galați o broșură de dl Constantin Pop. Ea se ocupă cu limba și literatura română și tratéză produțiunile și desvoltarea limbei române sub patriotica domnie a lui Matei Basarab, in Muntenia și a lui Vasile Lupul in Moldova. Ne presentă bibliografia vécului, cronicile și cronicarii și studiéză limba ce se vorbiá și se scriea in secolul acela. O lectură interesantă pentru cei ce se ocupă cu studiul limbei și literaturii române. In format 8° are 111 pagine.

Studiu asupra grânelor. Dl dr. George Maior, profesor de agricultură la șcóla dela Ferestreu, voinđ a scrie un studiu comparativ asupra speciilor și varietăților de grâu românești, ce cultivéză poporul nostru in România, Transilvania, Banat, Ungaria și Bucovina, după valórea lor economică și industrială, rógă pe toți compatrioții sei să-i trimită până la 15/27 septembrie mostre de grâu, alac, tenchiu ce cultivă dnía lor, cu numirea lu obicinultă și localitatea precisă. comună, comitat, unde se cultivă. Cantitatea dorită ar fi până la 3 chg. Resultatele obținute le va comunicá pe calea presei și prin broșuri.

Piese noue. Au apărut și se află de vëndare la Iași in tipografia Națională, strada Alecsandri 11 următoarele broșuri, de N. A. Bogdan: «Ciceron», dramă in cinci acte; — 2 lei; «Bogdan I», tragedie in versuri in cinci acte; — 2 lei; «Berbecii la Păscut», comedie in versuri in un act; — 1 leu; «Traian și Dochia», legendă lirică in versuri, in un act; — 1 leu; «Jean-Marie», dramă intr'un act de André Theuriet, (traducție in versuri); — 1 leu; «Abraham», dramă bíblică in versuri, in 3 părți; — 1 leu.

Biblioteca universitară Carol I. Pentru biblioteca fundațiunei universitare «Carol I» din București s'au comandat de-ocamdată 1005 volume cuprindénd clasicii francezi (Corneille, Racine, Boileau, Molière, etc.) operile lui Taine, Renan, Sainte-Beuve, Victor Hugo, Michelet, Mousen, Buckle, Laurent, Reclus, Weber, Curtius, etc. Aceste volume vor sosí in București la inceputul lunei septembrie.

Broșură. Dl E. San-Cerbu a publicat la București o broșură intitulată: «Sunt patrioți evreii din România?» Broșura este un respuns la alta broșură a dlui Filitis, care a contestat patriotismul ovreilor.

Reviste și diare. Revista Alabastră se numește o nouă revistă literară, care a apărut la București; revista nouă se ocupă și de politică, cu aprețiări favorabile junimiștilor și guvernului actual.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Repetițiunile au inceput luni la 17/29 august. Înca nu se șcie cu ce piesă se va deschide stagiunea. Reparațiile edificíului teatral se continuă cu multă activitate. S'a lăsat la anul viitor zidirea dependințelor din dos. Anul acesta se face numai ventilația nouă; un nou sistem de încăldít se va stabíl și se va pune un lustru nou. Te reparațiile vor fi gata la 20 septembrie.

Manolescu și teatrul din Iași. Diarele bucureșcene scriú, că regretatul artist Gr. Manolescu, indemnat de dragostea sa pentru camaradii din Iași, unde s'a perfecționat in arta teatrală și unde a avut primele succese mai mari, a dispus să se dea societății dramatice de acolo intregul seu repertor, compus din 146 piese și i tóte costumele sale in numer de 31. Prietena artistului,

dna Aristița Romanescu le-a și espedat la adresa comitetului teatral din Iași.

Pentru bustul lui Manolescu. *Trupa de operetă română* dela teatrul Dacia din București a dat luni la 17/29 august o reprezentație teatrală în folosul fondului pentru redicarea bustului artistului Manolescu. S'a jucat actul prim din «Mascota» și actul al doile din «Voivodul țiganilor.» Intre acte s'a ținut concert cu concursul dlor C. Grigoriu și I. Simionescu, cari esecutară mai multe bucăți de operă; iar dșora M. Cornescu, dna Zoe Jian și dl C. Radulescu au recitat versuri. — *Trupa de operete israelite* din Iași de sub conducerea dlui Goldfaden a dat o reprezentație teatrală în beneficiul bustului, ce se va ridică regretatului artist Manolescu.

Corul din Chiseteu la Sibiiu a dat concertul seu cu următoarea programă: 1, «Marșul lui Mihailu.» 2, «Tătarul», cor de S. Nasievici. 3, Ouverture «Serramida», de G. Rossini. 4, a) «Dis-a badea», cor de G. Musicescu. b) «Arașul lui Stefan Vodă», cor de C. S. Porumbescu. 5, «Melodii românești», cvadril de P. Hermann. 6, a) «Răsai lună», cor de G. Musicescu. b) «Baba și Moșnegul», cor de G. Musicescu. 7, Fantasia din opera «Der Freischütz», de C. M. v. Weber. 8, «Junimea parisiiană», cor de Adam. 9, «Inima mea pentru a ta», vals de Ivanovici. 10, «Hora Dobrugană», cor de N. Popovici. 11, «Sunete române», potpouri de P. Hermann.

Concert și teatru in Poeni. Învțătorii români din giurul B. Iluodinuului vor arangia în 4 septembrie n. producțiune declamatorică-musicală-teatrală cu joc, in școlă română din Poeni (Kis-Sebes) cu ocașiunea sfințirii bisericeii de acolo. Programa: 1, Cuvânt de deschidere, rostit de președinte m. on. dn Ioan Popu. 2, «Serenadă», cor de Marschner. 3, «Șoldan Vitezul», cântecel comic de Vasile Alecsandri, predat de dl Vasile Teotelecan. 4, «Iată ziua triumfală», cor de Humpel. 5, «Influența bisericii asupra dezvoltării religioșe-morale și cultural-naționale a poporului român», disertațiune de Demetriu Zah. 6, «Sunt soldat», cor de G. Dima. 7, «Garda Seraiului», poesie de V. Alecsandri, declamată de dl George Lung. 8, «Uite mamă», cor de G. Dima. 9, «Arvinte și Pepelea», vodevil într'un act de V. Alecsandri, predat prin doi dni și o dșora.

Compania lirică română. Eminentul și neobositul profesor dela conservatorul din București dl G. Ștefănescu e pe cale de a formă o societate sub firma de «Compania Lirică Română», care cu incepere dela 15/27 novembre va jucă o serie de operete și opere noi la teatrul Maican, restaurat cu multă eleganță.

Concert și teatru 'n St. Nicolae-mare. Corul vocal român gr. or. din comuna St. Nicolae-mare, comitatul Torontal, a arangiat la 15/27 august s'era concert și teatru urmat de dans. S'a jucat «Chiriașul fugit» comedie într'un act de Iosif Vulcan, de cătră dșorele Elisa Albu, Elena Olariu și de dnii Atanasiu Lipovan, Ioan Toncea și Ioan Tunariu. Concertul s'a compus din bucățile: Motto, Cântul marinarilor de Flondor; O rugăciune, duet de C. Chiricescu, cântat de dnii Atanasiu Lipovan și Aurel Buneiu; Doue inimi, Luna suride; Oșteanul român, secetst de G. Musicescu; Dis-a badea, secetst de G. Musicescu. Succesul a mulțumit pe toți.

Teatru in Bistrița. Tinerimea economilor români din Bistrița a arangiat la 15/27 august o reprezentație teatrală in sala de sticlă a lui «Csallner» de pe promenadă. După reprezentația teatrală a început jocul.

Piese traduse. Dl S. I. Grossmann din Iași, care a tradus in româneșce piesele: Marele Galeotto, Narciss și doctorul Slăniceanu, a tradus acum «Era nouă» tra-

gedie in cinci acte de R. Voss. — *Di Noel Jurist* a prezentat direcțiunii Teatrului Național traducerea unei drame in cinci acte de Nicolae Potiekin, care se va jucă in stagiunea viitoare.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Rds. dn Ioan Hamsea, ieromonac și director seminarial in Arad, a fost chirotosit intru protosincel, in locul Rds. dn Ioan Goldiș, ales vicar la Oradea-mare. — *Di dr. Traian Putici*, profesor seminarial in Arad și ales protopresbiter la Timișoara, a fost chirotosit pentru acelaș post. — *Di Ilie Moga*, fost invțător la școlă capitală din S. Sebeș, s'a ales de cătră reuniunea femeilor române din Sibiiu invțător in școlă elementară de fete a acelei reuniuni. — *Congresul studenților români* in anul acesta se va ținé in orașul Roman la 6/18, 7/19 și 8/20 septembrie. — *Di dr. Augustin Bunea*, secretar mitropolitan in Blaș, a fost numit de cătră Papa camerar secretar supranumerar. — *Di dr. Victor Szmigelski*, profesor de teologie in Blaș și dl C. B. Groze, profesor la gimnasiul din Blaș, au fost numiți de cătră Papa camerari de onore.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Nr. 83/1892. Avis. Inscrierile la școlă elementară de fete cu 4 clase susținută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, vor avé loc dela 1—5 septembrie st. n. 1892. Elevele vor avé a se presentă pentru inscriere cu părintii séu substituiți acestora in localitățile școléi civile a Asociațiunei transilvane intre orele 8—12 a. m. și 3—5 p. m. aducând cu sine și testimoniile ce ar posede de pe anul școl. precedent. Didactrul anual este 20 fl, care se solvesc in 10 rate lunari anticipative de câte 2 fl. — tacsă de inscriere este 2 fl. la an, dela care sânt scutiți membrii Reuniunii femeilor române. Elevele școléi elementare pot fi susceptute totodată și in internatul Asociațiunei transilvane, unde primesc întreținerea intrégă pentru prețul de 200 fl. la an. Din ședința comitetului Reuniunei femeilor române din Sibiiu dela 20/8 august 1892. *Maria Cosma*, președintă. *Dr. Rusu*, secretar.

Stipendii. Consistoriul archidieceșan din Sibiiu publică concurs pentru un stipendiu de 500 fl. din ajutorul dela stat destinat pentru calificarea mai innaltă a clericilor din acea archidieceșă la universitate, cu terminul până la 3/15 septembrie. — Acelaș consistor publică alt concurs pentru 16 stipendii de câte 60 fl. din fondurile archidieceșane, pentru elevii din despărțământul pedagogic al seminariului archidieceșan din Sibiiu. Terminul e 12 septembrie. n. Tot acel consistoriu mai publică concurs la un stipendiu de 60 fl. din fundațiunea Francisc Iosif, pentru studenți de ori ce categorie, și la un stipendiu de 50 fl. din fundațiunea Peioviți, pentru un student la școléle medii. Terminul concursului e 12 septembrie n.

Internatul de fetițe din Blaș, fondat de reposatul mitropolit dr. Ioan Vancea, s'a deschis. Au concurs 55 de fetițe, dintre care — după cum aflăm din «Unirea» — au fost primite 51.

Adunări invțătoresci. *Adunarea din Lipovă* a reuniunii districtuale din Timișoara a invțătorilor români gr. or. a avut un succes frumos. A presidat dl Paul Rotariu, președintele Reuniunii, care dmipreună cu toți óșpetii a fost primit la gară de lipoveni in frunte cu protopresbiterul V. Hamsea. S'au ținut doue ședințe,

una înainte și alta după miédăđi. În ședința primă s'au făcut lucrările administrative; după miédăđi s'au cetit doue scrieri, una de dl președinte despre bani și despre banii noi, alta de dl I. Vuia despre ortografia română. După adunare s'a făcut excursiune în păduricea «La apă acră», unde a urmat o petrecere veselă. Vîtorea adunare se va ține la Timișoara.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Augustin Laurențiu și dra Iuliana Ilieș se vor cunună la 4 septembrie în Săn-Georgiul de Câmpie.

Sciri personale. Dl Iosif Popu, jude la tabla regescă din Cluș și unul din cei mai esceleți legiști români, a fost numit jude la Curia reg. din Budapesta, unde îl felicităm din totă inima. — *Principele Ferdinand*, moștenitorul tronului român, s'a dus la Coburg, unde are să se întâlnească cu fidanțata sa prințesa de Maria de Edimburg. — *Dl Endoxiu Hormuzachi* petrece cu familia sa restul sezonului la băile dela Tatra-Füred. — *Dl Ioan Popu*, avocat în Baia-mare, a fost numit subjude ambulant. — *Dl dr. Liviu Marcu*, ș-a deschis cancelăria advocațială în Lugos.

Adunarea Asociațiunii transilvane, ținută la Sibiu în 27 și 28 august n., a reușit foarte bine, intruindu-se un public foarte mare. Adunarea s'a ținut în sala cea mare a comitatului și a fost presidată de dl George Barițiu. A fost de față și mitropolitul Miron Romanul, dimpreună cu episcopii Nicolae Popea și Ioan Mețianu și dl Iosif Gall cari se aflau la Sibiu luând parte la ședințele consistoriului mitropolitan. Dintre ceilalți prezenți amintim pe dnii Alesandru, Eugeniu și Zeno Mocsonyi, dr. Ioan Rațiu etc. În cuvântul seu de deschidere ilustrul președinte a vorbit despre activitatea de 31 de ani a Asociațiunii. Apoi s'au cetit raportul comitetului și s'au ales comisiunile indicate în program. Dl Parteniu Cosma a făcut propunere pentru modificarea statutelor. În sfârșit s'a ales comitetul central. S'a cetit o disertațiune a dlui Silvestru Moldovan despre «Pitorescul de pe apele Transilvaniei». După adunare s'a ținut un banchet strălucit; primul toast a fost pronunțat de președintele pentru Maj. Sa; vicariul mitropolitan dr. Ilarion Pușcariu pentru primarul și căpitanul poliției; primarul Hochmeister pentru Asociațiunea transilvană; protosincelul Nicanor Frateș pentru oșpeți; dl dr. Augustin Bunea din Blaș pentru dl Barițiu; în sfârșit dl dr. Alesandru Mocsonyi, aplandat cu entuziasm, pentru cultura națională. S'era s'a dat un bal splendid. În ședința ținută în ziua următoare, după cetirea depeșelor de felicitare, dl Arseniu Vlaicu, raportorul comisiunii financiare, a raportat, că venitul Asociațiunii în anul 1891 a fost 16,681 fl. 65 cr., din care s'au cheltuit 14,695 fl. 12 cr. Averele totală a Asociațiunii se urcă la 194,641 fl. 19 cr. Pentru anul viitor intrările s'au prelimate cu 9452 fl. 48 cr., iar eșirile cu 6808 fl. Raportorul comisiunii pentru examinarea raportului comitetului, dl dr. Vas. Hosszu, a aprobat activitatea comitetului și a recomandat ca să se primască propunerea pentru modificarea statutelor, modificarea cerută prin faptul că în unele locuri s'a oprit ținerea adunărilor despărțemintelor, din cauza că statutele n'ar avea dispozițiuni în privința acestora. După încheierea adunării Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul a dat o mesă strălăcită. S'era a debutat printr'un concert es-

celentul cor vocal al plugarilor români din Chiseteu. Vîtorea adunare se va ține la Năsăud.

Noul comitet al Asociațiunii transilvane s'a ales astfel: președinte George Barițiu, vicepreședinte dr. Ilarion Pușcariu, secretar I Zacharia Boiu, secretar II dr. Amos Frâncu, cassar Gerasim Candrea, controlor Nicanor Frateș, bibliotecar I. Togan; membrii în comitet Br. Urs de Margine, Parteniu Cosma, Ioan Hania, Ioan Russu, Zacharia Boiu, Nicanor Frateș, Iosif Șuluțiu, Leontin Simonescu, Ioan Papiu, Ioan Pop, Ioan Crețu, dr. Cornel Diaconovich; suplenți dr. Ioan Crișan, Matei Volean, Onoriu Tilea, Gerasim Candrea, Ioan Togan, dr. Frâncu.

Despărțemintele Asociațiunii transilvane. *Despărțemintul Zernești* va ține adunarea sa generală în comuna Zernești la 4 septembrie sub presiunea dlui Nicolae Garoiu, secretar dl Ioan Străvoiu.

Reședința moștenitorului tronului român. Se dice că pe viitor, reședința de v'ară a prințului moștenitor Ferdinand al României va fi la Poeni (Iași). În acest scop curtea hoerescă dela moșia regală a început a fi mobilată. Deja un transport de mobile a și sosit dela Londra.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu amână, prin președintele Nicolae Cristea și notarul Ioan Ciocnea, că terminul pentru deschiderea expozițiunii industriale, inițiată de acea Reuniune, din cauze neprevăzute, s'a amânat pe 1/13 octombrie.

Sciri militare. Dintre absolvenții academiei militare din Wiener-Neustadt: a fost înaintat la gradul de locotenent dintre români dl Aureliu Horvath la reg. 1 de husari, iar dintre absolvenții școlii de cadeți din Sibiu: A. Romoșian, la reg. 64 Vasiliu Henzel la reg. 61, Michail Bacu reg. 33; Nestor Chiticean reg. 63, Silviu Pașția reg. 50, Corneliu Ferentiu la reg. 64 (absolvent în Timișoara). Din academia Ludovica: Felicu Pop.

Un nou institut de credit. Adunarea generală constituantă a băncii «Saravăleană» neputându-se ține la 29 iunie, fondatorii și biroul provisoriu convocă o nouă adunare constituantă pe 8/20 septembrie în comuna Saravale, comitatul Torontal. În fruntea întreprinderii stau dnii Simeon Andron paroc ca președinte ad hoc, dr. George Roșca medic ca vicepreședinte ad hoc, Mihai P'rvu profesor ca I secretar ad hoc, Andron învățător ca II secretar ad hoc și Nicolae Chitta econom și cassar ad hoc.

Cum trec evreei Prutul. «Românul» din 7 august scrie: Un prieten al nostru, care a sosit aseră din Iași ne relatează, că pe totă linia Prutului s'a organizat o companie de contrabandiști, cari și-au luat însărcinarea de a trece innot persoane — mai cu s'ema negustori evrei — în țera noastră. Cartierul central al acestei meserii lucrative se află instalat la Sculeni și nu e nopte să nu transporte câte 10-15 evrei, parte cari fug de spaima holerei, parte cari vor să emigreze din Rusia, din cauza legilor excepționale, ce se iau în contra lor în fiecare zi. Pentru 3-4 ruble, acești contrabandiști trec Prutul inot, av'end o persoană pe spatelul lor; acesta se face mai cu s'ema în nopțile întunecoase, când luna e în ultimul pătrar seu când e ascunsă în nori. Carantinele s'au pentru acești indiviđi periculoși o batjocură, patrulele o derisiune și deci cu totă paza, ce se exercită pe malurile Prutului, acești contrabandiști continuă pe o scară întinsă nelegiuită lor meserie, cu o îndrăsnelă uimitoare.

Necrologe. *Gavril Manu*, avocat în Bistrița, director executiv al institutului de credit Bistrițana, un b'ar-

bat bine cunoscut pe terenul vieții noastre publice a încetat din viață la 28 august, lăsând în doliu pe mulți. — *Mihai Piteiu*, unul dintre fruntașii românilor din Bucovina, care în timpul din urmă a fost președinte al tribunalului din Cernăuți și apoi retras în pensie a practicat profesiunea de avocat, a murit la Cernăuți în 15/27 august, în etate de 72 ani. — *Cornelia Veliciu*, fiica dlui Mihai Veliciu, avocat în Chișineu, comitatul Arad, a reposat la 13/25 august, în al 12-le an al fragedei sale etăți. — *Violoniștul Toma Micheru* a încetat din viață; excelentul artist român a avut încă numai 35 de ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. La congresul internațional de pace în Berna studenții români au prezentat prin studentul Aurel Iliescu un memorandum în cauza românilor din Transilvania și Ungaria; delegații rasei latine, apoi slavii și austriacii au aplaudat cu entuziasm. — *Ministeriul sârbesc* a căzut; noul ministeriu s'a compus sub presiunea lui Avacumovici, din elemente liberale. — *Regina României* la Neu-wied e încă tot bolnavă, încât nu poate umbla; dăile trecute a primit visita ducesei de Edimburg și a principesei Maria de Edimburg. — *Cholera* ia din ce în ce dimensiuni mai înspăimântătoare. În săptămâna trecută, a fost importată și la Hamburg, unde mor pe di sute de oameni. S'a ivit și prin Polonia. La Paris asemenea s'au constatat mai multe casuri. Nu mai e nici o îndoială, că în curând va sosi și în părțile noastre.

Dela curtea spaniolă. Regina — regentă a Spaniei, — a părăsit Madridul și s'a dus la San Sebastian. Micul rege se duce în totă ziua pe țermurir mării. Negreșit că atunci când sosește el, mii de curioși se îndescsc ca să-l vedă. Regele, care e numai de 6 ani, e însoțit de mamă-sa și de guvernantă. El salută militărește pe toți și fiind că e oșpe «vechiu» al băilor, negreșit că are o mulțime de cunoscuți acolo. De es. cunoște foarte bine pe bătrânul cerșetor «tata Pedro» căruia îi dă în totă ziua 40 de centime, apoi pe alți vizitatori, cărora le întinde mâna suridând grațios ca un suveran ce este. Regina — regentă — face plimbări lungi pe mare împreună cu micul rege. Când sosește iar la țerm, sue pe Alfonso III în trăsura, ea se pune pe capră și mână caii de-alungul țermului mării. Alfonso stă drept și salută pe trecători. Ajungând în oraș regina se oprește de obicei pe la diferite magazinuri și cumpără măruntșuri, mai ales bomboane pentru «rege.»

Pisicile și milionarul. Nu de mult a murit la New-York un milionar cu numele Jok Arsohn. Omul ăsta avea obiceiul să ție în casă pisici multe de toate mărimile și culorile. Pisicile lui trăiau împărătește. Fiecare își avea porția ei regulată de mâncare, de patru ori pe di, pe urmă culcuș separat, diferite obiecte de joc, etc. Arsohn, care nu era înșurat, ținea vre-o 7 servitoare bătrâne, cari erau dator să-i îngrijescă și să-i supravegheze pisicile. 50 de pisici, câte avea el, steteau ziua la ferestre și cu mustățile lor lor răsucite se uitau la lume, cum trecea pe stradă. S'era, milionarul, avea obiceiul, ca înainte de culcare să-și adune toate pisicile și să le pună să-i tórcă. Pisicile se puneau toate pe lângă el și începeau cântecul lor monoton și somnoros. Arsohn adormia, fermecat de această melodie. Așa se petrecea în toate zilele. Când a murit, el a lăsat un fond

de 100,000 de franci unui institut de animale din localitate, cu condiția ca acesta să-i întrețină cele 50 de pisici, cu totă familia, băeți, nepoți și strănepoți, pe cari «ilustrile mustăciose» le vor avea de aci înainte.

Un biliard colosal. Țarul Rusiei a comandat la o fabrică din Berlin un biliard, care măsoară în lungime 3 metri și jumătate, iar în lățime 2 metri. Biliardul va fi așezat în palatul Bialoctoc. El e astfel făcut, că poate fi acomodat și pentru carambolaș și pentru jocul cu bețe. Biliardul e înfrumusețat cu tot felul de lucruri de artă, cu inscripțiuni și tăieturi artistice a căror valoare (fiind că sunt făcute de argint și de aur) trece peste 50,000 de franci. Dacă iei mandanelele și tragi de un șurup secret, atunci biliardul se lățește și se lungește, că pot dormi pe el 50 de persoane.

Opt oameni inecați. La niște manevre parțiale, ținute zilele trecute în Silezia prusiană, s'a făcut între altele și un exercițiu de inotat. 200 de soldați desculți, îmbrăcați în haine de dril, cu pușca și muniția de războiu la ei, trebuiau să trecă râul Neisse și să ia pe vrăjmaș de pe celalalt țerm de pe la spate. Soldații trebuiau să inote în rënduri de câte trei enși; distanța între cei dintr'un rënd era de 3 metri, iar distanța între un rënd și cel dinapoi sa de 20 de pași. Rëndul întâi inotase deja până la mijlocul râului și începuse să strige puternic «ura.» Rëndurile de dinapoi inse ajungând într'o vultore puternică se încălciră. Soldații fure grămădiți la un loc, astfel că nu putură inota cum se cade. Mulți începură să slăbescă și să strige ajutor. Cei mai slabi se acătară de cei mai buni inotători, trăgându-i și pe aceștia în fundul apei. Profesorii de inotat, cari se aflau în fruntea rëndurilor, ca conducători săriră în ajutorul celor cari se inecau. 8 soldați se acătară de o rudă și putură fi scăpați. De un șergent s'au acătat trei soldați și l'au tras la fund; cu toate acestea el s'a putut desface de ei și a scăpat. Un profesor de inotat a scos de-odată trei oameni din apă. Trebuie să se știe că nu toți 200 de soldați avură vremea să se arunce în apă, căci atunci nenorocirea ar fi fost gróznică. Când s'a dat semnalul de apel, lipsiau 8 soldați, cari au fost scoși mai târziu cu cârligele din fundul apei. Dintre aceștia unul și-a venit iar în fire, dar peste doue ciasuri a murit. Cele 8 cadavre au fost înmormântate în aceeași grópă.

Capitala Munte-negrului. Capitala are numai doue strade în formă de cruce. Cea mai însemnată e aceea care vine din Cattaro. În Cetinge e escepție o casă cu un etag! Casele sunt niște simple case de țără compuse dintr'o singură odaie, care servește și de bucatărie, și de sufragerie, și de salon, și de odaie de dormit. Ele sunt făcute de piatră dură și reu tăiată. La cele mai multe locuințe ușa servește de ferăstră seu ferăstră de ușă. În Cetinge sunt vre-o sută de case. Lungimea orașului e de 300 de metri, iar lărgimea de 100.

Mijloc de a-ți plăti chiria. Acum doue luni în New-York apără într'un diar următorul anunț: «Celor ce-mi vor trimite 5 lei, le voi indica mijlocul prin care pot să-și procure banii necesari spre a-și plăti chiria.» Piesele de 5 lei începură a veni cu droia în casa celui care dăduse anunțul și care se numia Mark Ferrand. Mai zilele trecute Mark publică în aceeași gazetă următoarea circulară: »Cei ce voesc să-și procure banii necesari pentru plata chiriei, să facă cum am făcut și eu.» Mark fu arestat pentru această escrocherie, dar toți câți trimiseră banii au renunțat la suma ce o dedesără și el astfel a fost eliberat din închisóre.

SFATURI HIGIENICE.

Contra influenței. Un léc recomandat de către celebrul doctor englez G. Yates Hunter, in contra influenței: Se recomandă, ca mijloc preventiv, doue doze cotidiene de «Kreat Halvina», 15—20 picături de doză. Ca mijloc curativ, trebuie împărțită doza in o mijlocie de 20—25 picături și consumată in trei rânduri in loc de doue pe zi. — E un léc indian.

Pentru fricțiuni pe corp, in cas de răcălá séu altele, să nu se întrebuițeze spirit de ars, căci produc o influență fóрте rea asupra organismului și produce dureri la regiunea frontală. Să se întrebuițeze pentru fricțiuni alcool curat de vin.

Calmarea bólelor de dinți. Canforul se póte recomanda pentru calmarea bólelor de dinți. Pentru acesta, băgați in dintele găurit puțin bumbac muiat in spirit de canfor saturat. Se póte de asemenea introduce in urechie puțin bumbac canforat.

Regularea stomacului. Doctori mari recomandă ca cel mai bun mijloc de regulare a stomacului abținerea dela mâncările calde, câteva timp. Se recomandă puțină brândă, șuncă și escitante, ca hreanul, ridichile, etc.

Pepeții și-au căpétat pe nedrept reputația de fructe nesănétóse. E adevérat că nu trebuie să se facă abus și -- la cea mai mică turburare de stomac provenită din această cauză -- se recomandă un pähărel mic de cognac care, inghițit, pune capét imediat bólei.

Iată un antiseptic fóрте bun pentru protegarea de cholerină, disenterie și alte bóle epidemice de stomac: Salol 10 grame. Salicilat de bismut 10 grame. Bicarbonat de sodă 10 grame. Pentru treiđeci de doze. A se luá câte una inainte de prânđ și de ciná.

Inspirația pe nas a unei cantități de apă prós-pétă din mijlocul palmei, este o practică escelentă care are proprietăți recomandabile la tóte etățile.

FELURIMI.

Căldura din pământ. In cele mai multe tratate de fisică se đice că temperatura din pământ sporește cu un grad centigrad la fiecare đece séu doispređece metri cu cât ne lăsăm in jos. De vr'o doi ani incóce esperiențe noui au răsturnat aceste idei și se șcie ađi că schimbările de temperatură nu sânt așa regulat crescénde cum se credea. De curénd, in Statele-Unite, un inginer dl Hollock, s'a folosit de ingrozitórea adâncime a puțului unei mine de cărbuni pentru ca să constate temperatura diferitelor adâncimi. Puțul care a servit la esperiențe e adânc de 1372 de metri, adică de trei ori și jumétate mai adânc decât e inalt turnul Eiffel. Dl Hollock a lăsat in puț o frânghie de 1500 metri avénd legate de ea la distanțe de câte 150 de metri, niște vase de aramă pline cu apă. In fiecare vas erá câte un termometru. A așeđat frânghia astfel încát vasele să fie lipite de marginile puțului. A lăsat-o acolo 24 de ore, timpul necesar ca temperatura apei din vase să se egaliceze, prin atingere, cu aceea a pământului din dreptul lor. Dupá asta s'a lăsat binisor pe o altă frânghie pe lângă vasele cu termometru. La lumina unui felinar a însemnat gradele de căldură ale diferitelor adâncimi. A constatat astfel că temperatura se urcă cu un grad

centigrad la fiecare 43 de metri in jos. La centrul pământului ar fi prin urmare o căldură de 146 de mii de grade. E dar de ințeles că la o așa căldură pământul, petrele și tóte metalele să fie in stare lichidă și să caute a-ș găsi un loc de eșire producénd cutremurile și vulcanii.

Câți bani sânt in lume. Dl Seech, directorul monetăriei Statelor unite, a făcut o statistică despre toți banii in monedă și hârtie, care se află pe suprafața pământului: In aur sânt in lume 18 miliarde 284 milioane și 675,000 de franci; in argint 20 de miliarde, 723 de milioane și 500,000 de franci; in hârtie 13 miliarde de franci; in total cam 50 de miliarde de franci.

Poșta redacțiunei.

Tacutu. Nu o putem întrebuița. Ve rugăm să francăți deplin scrisorile ce ne trimiteți, căci totdeauna plătim glóbbă.

Paris. Ne bucurăm de rede-dre.

București. Redactorul nostru s'a întors tocmai acum de Stăna-de-vale, unde a petrecut 6 sêpt-

măni. Îți va scrie numai decăt.

Sibiu. Ve mulțămim.

Arad. Am întârđiat.

Călindarul sêptemănei.

Đia sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Dumin. a 13-a d. Rosali, Ev. dela Mateiu, c. 21. gl. 4, a inv 2. res. ap.			
Duminecă	23 Mart. Lup.	4 Rosala.	5 23 6 34
Luni	24 Mart. Eutihie.	5 Natanail.	5 24 6 32
Mărți	25 Ap. Vartolome.	6 Magnus.	5 26 6 29
Mercuri	26 Mart. Adrian și Natalia.	7 Regina.	5 27 6 28
Joi	27 Cuv. Prime.	8 (?) Nașc. M.	5 28 6 26
Vineri	28 Cuv. Moise Arap.	9 Bruno.	5 30 6 25
Sâmbătă	29 7 Taier. cap. st. Ioan.	10 Pulcheria.	5 31 6 22

Estract de Cognac-Quint.

Marca de scutire pentru
Estract de Cognac-Quint.

Spre a produce imediat un cognac escelent, sântós și substanțial, care nu se póte deosebí de cognacul veritabil francez, recomand această specialitate **probată.**

Prețul pentru 1 chg. (de ajuns la 100 litri cognac) fl. 16 v. a., receptul se alătură gratuit. Eu garantez pentru cel mai bun succes și fabricat sântós.

CRUȚARE DE SPIRT

se face prin neintrecuta mea **esență de întărit** vinarsul. Acesta dá beuturii un gust plăcut și picant și se află numai la mine de vênđare.

Prețul fi. 3.50 cr. pro chg. (la 600—1000 litri inclusive mantulđ de instructiune).

Afară de aceste specialități oferéz tot felul de esențe pentru fabricarea de **rum, rachiu de prune, trevere, amar** și a tuturor **licorurilor, spirtuóselor** fine esistente, **de oțet și oțet de vin** de o calitate neintrecută. Recepte se alătură gratis la pachete.

Lista prețurilor franco.

Pentru fabricate sântóse se garanteză

KARL PHILIPP POLLAK

fabrică de specialități de esențe in Praga.

9 (7—50)

Reprentanți soliđi se caută.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARIUL LUI IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.